

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет документальних комунікацій та менеджменту
Кафедра економічної кібернетики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Страхування

Освітня програма **Економічна кібернетика**

Спеціальність **051 Економіка**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Затверджено на засіданні кафедри економічної кібернетики

Протокол № ____ від _____ 20____ р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Страхування
Викладач	Пляшко Ольга Степанівна
Профайл викладача на сайті кафедри	https://www.ekibernetika.org.ua/#
E-mail викладача	olgaplyashko@gmail.com
Посилання на освітній контент дисципліни в CMS Moodle	
Консультації	Згідно графіка консультацій

2. Анотація дисципліни

Дисципліна «Страхування» спрямована на формування у студентів теоретичної та методологічної бази щодо сутності та значення страхування, організації страхового ринку, видів страхування та умов встановлення страхових тарифів, ознайомлення з механізмами та інструментарієм прийняття рішень у практиці страхування рухомого та нерухомого майна, відповідальності, фінансових, інвестиційних, валютних та фінансово-кредитних ризиків, медичного страхування, вироблення практичних навичок щодо оцінки ризиків при здійсненні господарських операцій в бізнесі, вибору виду страхування, необхідного для здійснення конкретних операцій.

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u> (шифр і назва)	<i>Вибіркова</i>	
Модулів – 2	Спеціальність: <u>051 «Економіка»</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання –			
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8	Освітній ступінь: <i>Бакалавр</i>	Лекції	
		16 год.	4 год.
		Практичні	
		20 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		54 год.	78 год.
		Індивідуальні завдання – год.	
Вид контролю: <i>залік</i>			

Передумови для вивчення дисципліни: після вивчення дисциплін «Основи економічної теорії», «Податкова система України», «Бухгалтерський облік», «Звітність підприємств», «Статистика», «Фінанси»

4. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Страховання» є формування у студентів теоретичної та методологічної бази щодо сутності та значення страхування, організації страхового ринку, видів страхування та умов встановлення страхових тарифів.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- з'ясування об'єктивної необхідності, сутності, функцій, принципів і ролі страхування в ринковій економіці;
- вивчення теоретичних положень організації та шляхів розвитку страхового ринку і регулювання страхової діяльності;
- дослідження особливостей і умов особистого та майнового страхування, страхування відповідальності, перестраховання;
- практичне опрацювання конкретних методик розрахунку страхових тарифів;
- формування у здобувачів вищої освіти умінь самостійно обирати та обґрунтовувати доцільність обраних методичних підходів розрахунку страхових тарифів, що є складовою таких визначених освітньо-професійною програмою: *загальних компетентностей*:
 - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
 - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
 - здатність приймати обґрунтовані рішення;
 - здатність свідомо та соціально-відповідально діяти на основі етичних міркувань.
- спеціальних компетентностей*:
 - здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами;
 - здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин;
 - здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів;
 - здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію;
 - здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

5. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- розуміти принципи економічної науки, особливостей функціонування економічних систем;
- усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави;
- знати сучасні методики аналізу діяльності суб'єкта господарювання з визначенням головних цілей, завдань та інструментів досягнення показників діяльності, визначення внутрішніх та зовнішніх чинників впливу на економічні результати;
- вміти застосовувати відповідні економіко-математичні методи і моделі для вирішення економічних завдань та розв'язувати аналітичні задачі і задачі прогнозування за допомогою сучасних технічних засобів, інформаційних технологій та програмних продуктів;
- вміти проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують

результативність їх діяльності, аналізувати, передбачати та здійснювати заходи щодо зниження економічних ризиків;

- вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин;

- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

- демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні;

- показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Умовні позначення:

Методи навчання (МН):

МН1 – словесний метод (лекція, співбесіда, дискусія),

МН2 – практичний метод (практичні заняття),

МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій),

МН4 – робота з навчально-методичною літературою,

МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (мультимедійні, дистанційні, веб-орієнтовані),

МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань).

Методи оцінювання

МО2 – усне або письмове опитування,

МО4 – тестування,

МО7 – презентація виконаних робіт,

МО9 – захист практичних робіт,

МО10 – залік.

6. Дидактична карта дисципліни

<i>Тема заняття</i>	<i>Форма діяльності</i>	<i>Методи навчання і оцінювання</i>	<i>Оцінювання аудиторної роботи</i>	<i>Завдання самостійної роботи</i>	<i>Література, ресурси</i>	<i>Оцінювання самостійної роботи</i>	<i>Терміни виконання самостійної роботи</i>
Змістовий модуль 1. Організація страхової діяльності							
Тема 1. Сутність, роль, принципи і класифікація видів страхування: -лекція – 2 год, - практичне заняття -2год	Лекція, практичне заняття	МН1, МН3,МН5 МН2,МН6, МО2, МО4, МО9	3 бали	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	[1,2,3,5,6]	2 бали	До наступного заняття за розкладом
Тема 2. Страхові ризики і їх оцінка: -лекція – 2 год, - практичне заняття -2 год	Лекція, практичне заняття	МН1, МН3,МН5 МН2,МН6, МО2, МО4	3 бали	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, пройти тестування	[1-6, 9]	2 бали	До наступного заняття за розкладом
Тема 3. Страховий ринок, регулювання страхової діяльності: -лекція – 2 год, - практичне заняття -2год	Лекція, практичне заняття	МН1, МН3, МН5 МН2,МН4, МН6, МО2, МО4, МО9	3 бали	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, пройти тестування	[1-6]	2 бали	До наступного заняття за розкладом
Змістовий модульний контроль	МКР	МО2				15 балів	Згідно розкладу

Змістовий модуль 2. Реалізація страхових послуг							
Тема 4. Особисте страхування: - лекція – 2 год, - практичні заняття – 4 год	Лекція, практичні заняття	МН1, МН3, МН5 МН2,МН4, МН6, МО2, МО4, МО9	3 бали	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, пройти тестування	[1, 2, 3, 5, 6, 10, 11]	2 бали	До наступного заняття за розкладом
Тема 5. Страхування майна: - лекція – 2 год, - практичні заняття – 4 год	Лекція, практичні заняття	МН1, МН3,МН5 МН2,МН6, МО2, МО4, МО7	3 бали	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, пройти тестування	[1, 2, 3, 5, 6, 10]	2 бали	До наступного заняття за розкладом
Тема 6. Страхування відповідальності: -лекція – 2 год, - практичне заняття -2 год	Лекція, практичне заняття	МН1, МН3,МН5 МН2,МН6, МО2, МО4	3 бали	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	[1, 2, 3, 5, 6, 8]	2 бали	До наступного заняття за розкладом
Тема 7. Перестраховування і співстрахування: -лекція – 2 год, - практичне заняття -2год	Лекція, практичне заняття	МН1, МН3,МН5 МН2,МН6, МО2, МО4	3 бали	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, пройти тестування	[1, 2, 3, 5, 7, 10]	2 бали	До наступного заняття за розкладом
Тема 8. Доходи, витрати та прибуток страховика. Фінансова надійність страхової компанії.: -лекція – 2 год, - практичне заняття -2 год	Лекція, практичне заняття	МН1, МН3,МН5 МН2,МН6, МО2, МО4	3 бали	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, пройти тестування	[1, 2, 3,6]	2 бали	До наступного заняття за розкладом
Змістовий модульний контроль	МКР	МО2	15			15 балів	Згідно розкладу
Розрахункова самостійна робота		МО7	30				

7. Технічне й програмне забезпечення / обладнання

Ноутбук (персональний комп'ютер), мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до мережі Інтернет, мультимедійний проектор для:

- демонстрації лекційних матеріалів,
- комунікації та опитувань,
- виконання домашніх завдань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- проходження тестування

Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів робіт – ППП MS Office.

8. Політика дисципліни

При організації освітнього процесу викладач і здобувачі вищої освіти діють відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти. Основними елементами політики дисципліни є:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- обов'язкове вказання першоджерел при використанні матеріалів та ідей інших авторів;
- доброзичливість та толерантність при вивченні дисципліни, презентації своїх доробок, участі у дискусіях;
- надання достовірної інформації про хід та результати власної навчальної діяльності;
- опрацювання тем пропущених лекційних занять перевіряється за результатами поточного контролю (тестування);
- пропущені практичні заняття студент відпрацьовує відповідно до завдань, визначених планом практичних занять.

9. Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу, повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату у будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання.

10. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль, захист самостійної роботи.

Форма підсумкового контролю: залік.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в розподілі балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни. Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ за такими рівнями та критеріями:

Сума балів за 100 бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	Зараховано
82-89	B	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно – варіативний)	
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок		
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	Не зараховано
1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів,		

		вивченням дисципліни	елементів, об'єктів		
--	--	----------------------	---------------------	--	--

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (тестовий і модульний контроль); оцінка (бали) за роботу на практичних заняттях; додаткові бали (+10) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо.

Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг лише під час підсумкового модульного контролю.

11. Розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни «Страховання»

Поточне тестування та самостійна робота											Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						Самостійна робота	
T1	T2	T3	МКР1	T4	T5	T6	T7	T8	МКР2		
5	5	5	15	5	5	5	5	5	15	30	100

Для зарахування заліку:

- сума балів ≥ 60 ;
- виконана самостійна робота;
- виконані модульні контрольні роботи.

Розподіл балів:

- а) практичні заняття (опитування, тестування, виконання домашніх завдань, самостійних робіт): 40 балів;
- б) модульні контрольні роботи: 30 балів;
- в) самостійна робота: 30 балів.

12. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Необхідність страхового захисту.
2. Для чого утворюються страхові фонди.
3. Форми страхового захисту.
4. Обґрунтуйте виникнення та вкажіть етапи розвитку страхування.
5. Сутність страхування.
6. Функції страхування.
7. Назвіть і охарактеризуйте принципи страхування.
8. Роль страхування на сучасному етапі.
9. Класифікаційні ознаки страхування.
10. Класифікація за об'єктами страхування.
11. Класифікація за родом небезпеки.
12. Класифікація за формами проведення.
13. Класифікація за статусом страхувальника.
14. Класифікація за спеціалізацією страховика.
15. Розкрийте поняття ризику в страхування.
16. Які Ви знаєте методи оцінки ризику?
17. Класифікація ризиків.
18. Які критерії віднесення ризиків до страхових?
19. Назвіть законодавчі акти України про страхові відносини.
20. Які Ви знаєте форми організації страхової діяльності?
21. Який орган здійснює державний контроль за страховою діяльністю в Україні?
22. Охарактеризуйте поняття «страховий ринок».
23. Що таке тарифна ставка? Яка методика розрахунку її тарифу?

24. Які Ви знаєте системи страхування? Охарактеризуйте кожну з них.
25. Розкрийте поняття «франшизи» в страхуванні.
26. Дайте поняття майнового страхування, його значення.
27. Які особливості страхування матеріальних активів підприємств і організацій?
28. Страхування майна від вогню та інших небезпек.
29. Особливості страхування в сільському господарстві. Страхування врожаю.
30. Страховий захист сільськогосподарських тварин.
31. Страхування технічних ризиків.
32. Особливості транспортного страхування.
33. Страхування майна громадян.
34. Дайте поняття особистого страхування та охарактеризуйте його класифікацію.
35. Які Ви знаєте види страхування життя?
36. Назвіть обов'язкові види страхування від нещасних випадків і професійних захворювань.
37. Чим відрізняється індивідуальний від колективного видів страхування?
38. Назвіть умови обов'язкового медичного страхування.
39. Які існують види добровільного медичного страхування?
40. Назвіть послідовність дій страховика по визначенню збитку від настання страхового випадку.
41. Що повинен містити страховий акт?
42. Як обчислити величину збитку страхувальника і страхового відшкодування?
43. Які документи необхідно проаналізувати для встановлення факту загибелі чи пошкодження застрахованого майна?
44. В чому необхідність страхування підприємницької діяльності?
45. Страхування біржових контрактів.
46. Страхування валютних ризиків.
47. Охарактеризуйте структуру інвестиційних ризиків.
48. Які Ви знаєте системи оцінок та методи обмеження ризиків іноземних інвестицій?
49. Охарактеризуйте стан та перспективи розвитку перестрахування.
50. Проведіть порівняльний аналіз методів перестрахування.
51. Форми перестрахування, їх характеристика.
52. Механізм застосування співстрахування.
53. Охарактеризуйте формування перестраховального ринку в Україні.
54. Охарактеризуйте склад доходів страховика.
55. Охарактеризуйте склад видатків страховика.
56. Який порядок визначення страхової премії?
57. Що включає в себе собівартість страхової послуги?
58. Як визначити прибуток від страхової діяльності?
59. Прибуток від інвестиційно діяльності, методика його розрахунку.
60. Як здійснюється оподаткування страховиків?

13. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна

1. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: “Знання”, КОО, 203с.
2. Страхування : Підручник для вузів/ за ред. С.С. Осадець . – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002 - 599с.

Допоміжна

3. Безугла В.О. Страхування : навч. посіб. / В. О. Безугла, І. І. Постіл, Л. П. Шаповал. - Київ : Центр навч. літ. - 2008. - 582 с.
4. Вітлінський В.В. Система кількісних оцінок страхового ризику/ В.В.Вітлінський, П.І.Верченко // Фінанси України. - 1998
5. Говорушко Т.А. Страхові послуги : навч.посіб / Т.А. Говорушко - Київ : Центр навч. літ. - 2008. - 344 с.
6. Горбач Л.М. Страхова справа : навч. посіб. / Л.М. Горбач . - Київ : Кондор, 2004.
7. Ковтун І. О. Основи актуарних розрахунків : навчальний посібник / І. О. Ковтун, М. Г. Денисенко, В. Г. Кабанов. -К. : "ВД "Професіонал", 2008. -480 с.
8. Лаптев С.М., Грушко В.І. та ін. Основи актуарних розрахунків. _ К.: АЛЕРТА, 2004. – 328с.
9. Леоненко М.М., Мішура Ю.С., Пархоменко В.М., Ядренко М.Й. Теоретико-ймовірнісні та статистичні методи в економетриці та фінансовій математиці. – К., 1995.
10. Ткаченко Н.В. Страхування : практикум : навч. посіб. / Н.В. Ткаченко. - Київ : Ліра-К, 2007
11. Юрій С.І. Соціальне страхування : підручник / С. І. Юрій, М. П. Шаварина, Н. В. Шаманська. - Київ : Кондор, 2004.

Інформаційні (інтернет) ресурси

1. Освітньо-професійна програма «Економічна кібернетика» підготовки магістра спеціальності 051 «Економіка».
2. Сайт кафедри економічної кібернетики: <http://www.ekibernetika.org.ua>.
3. Сайт-платформа кафедри економічної кібернетики для дистанційного навчання: www.kibernetika.rv.ua.
4. **Бібліотеки:**
 - РДГУ: web-сайт – <http://library.rshu.edu.ua>,
абонемент №1 – м. Рівне, вул. Пластова, 31, тел.22-59-15,
абонемент №2 – м. Рівне, вул. Толстого, 3,
абонемент №3 – м. Рівне, вул. Пластова, 41;
 - обласна наукова – м. Рівне, майдан Короленка, 6, тел.22-10-63;
 - міська – м. Рівне, вул. Київська, 44, тел. 24-12-47.
5. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua
6. Державна науково-технічна бібліотека України – www.gntb.n-t.org/
7. Законодавство України [http:// www. zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)
8. Урядовий портал [http:// www. kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)